

DL 2/2008 pääkirjoitus

TAVOITTEENA PAREMPI SÄÄNTELY

(Eine bessere Gesetzgebung als Ziel)

Pääministeri *Matti Vanhasen* toisen hallituksen ohjelman mukaisena tavoitteena on parantaa säädösympäristöä ja lakien selkeyttä ja siten kansalaisten hyvinvointia ja yritysten kilpailukykyä. Keskeiseksi ongelmaksi on koettu säädösten määrän ja yksityiskohtaisuuden jatkuva kasvu.

Oikeusministeriö on asettanut neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on edistää lainvalmistelun laadun parantamista. Nelivuotiskaudeksi asetetun neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii oikeusministeri *Tuija Brax*. Neuvottelukunnassa on 15 jäsentä, jotka edustavat elinkeino-, työmarkkina-, kuluttaja- ja kansalaisjärjestöjä sekä hallintoa ja tuomioistuimia sekä 10 pysyvää asiantuntijaa. Asianajajaliitto on edustettuna neuvottelukunnassa.

Neuvottelukunnan työn lähtökohtana ovat paremman sääntelyn toimintaohjelman periaatteet ja suositukset, jotka projektiryhmä luovutti valtioneuvoston kanslialle elokuussa 2006. Hankkeessa laadittiin katsaus eri oikeuden- ja hallinnonalojen sääntelyn nykytilaan ja keskinäisiin suhteisiin, arvioitiin säädösympäristön viimeaikaista kehitystä erityisesti kansallisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisen näkökulmista sekä arvioitiin ja analysoitiin globalisaation haasteita oikeusjärjestyksen kehittämiseksi.

Paremman sääntelyn toimintaohjelmaan kirjattiin kymmenkunta lainsäädäntöperiaatetta. Säädösvalmistelun ja lainsäädännön on oltava ennustettavaa ja avointa - sidosryhmien osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet on turvattava. Sääntelyn sisällön ja systemaattisen rakenteen on oltava hallittavaa ja ymmärrettävää. Sääntelyn on edistettävä oikeusvarmuutta ja luottamusta – lainsäädännön tulee johtaa tarkoitettuihin vaikutuksiin. Lainsäädännön tulee tukea osaamisen muodostumista ja edistää työoloja ja hyvinvointia.

Neuvottelukunnan tehtävänä on pohtia ja luoda keinoja ja menetelmiä paremman sääntelyn toteuttamiseksi. Neuvottelukunnan tulee tarkastella ja etsiä lainsäädännön ja oikeusjärjestyksen parantamiseen vaikuttavia tekijöitä erityisesti kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin näkökulmasta, arvioida ja ennakoida EU:n ja muun kansainvälisen kehityksen vaikutuksia, tarkastella lainsäädännön kehitystarpeita yhteiskunnallisen muutoksen näkökulmasta, selvittää ja arvioida mahdollisia keinoja sääntelyn vaihtoehtojen ja erilaisten sääntelytapojen lisäämiseksi sekä etsiä keinoja lainvalmistelun avoimuudeksi parantamiseksi ja eri intressitahojen osallistumis- ja yhteistyömahdollisuuksien kehittämiseksi.

Julkisen vallan sääntelyn aiheuttama hallinnollinen taakka vaikuttaa yrityksiin, kuluttajiin ja koko kansantalouteen. Hallinnolliset kustannukset johtuvat lainsäädännön aiheuttamista erilaisista tiedonantovelvoitteista ja niihin liittyvistä yritysten toiminnoista. Hallinnollinen taakka koostuu ainoastaan lainsäädännöstä johtuvien tietojen toimittamisesta viranomaisille tai yksityisille tahoille. Ilman lainsäädäntöä yritys ei keräisi näitä tietoja. Hallinnollinen taakka kasvaa, jos tietoja pyydetään

ilman tarpeellista yksilöintiä, liian usein sekä samaa tietoa useaan kertaan eri käytötarkoituksiin.

Suomessa yritysten hallinnolliset kustannukset ovat kansainvälisissä vertailuissa suhteellisen alhaisia. Byrokratian aiheuttamien kustannusten on arvioitu olevan keskimäärin 3,5 prosenttia EU –maiden bruttokansantuotteesta, kun Suomessa ne ovat arviolta noin 1,5 prosenttia. EU:n tavoitteena on vähentää yritysten hallinnollisia kustannuksia 25 prosentilla vuoteen 2012 mennessä.

Oikeusministeriön johdolla on laadittu säädösvalmistelijoille ohjeet vaikutusarviointiin. Ohjeissa huomioidaan taloudelliset ja ympäristövaikutukset sekä muut yhteiskunnalliset vaikutukset. Näin jo valmisteluvaiheessa kiinnitetään systemaattisesti huomiota valmistellun säädöksen aiheuttamiin vaikutuksiin.

Lainsäädäntöperiaatteiden mukaan säädösvalmistelun on oltava mm. avointa ja sidosryhmien osallistuminen ja vaikuttamismahdollisuudet on turvattava. Lainsäädäntömme on hyvin avointa verrattuna moneen muuhun maahan. Hallituskauden merkittävimmät lainsäädäntöhankkeet on sisällytetty lainsäädäntösuunnitelmaan.

Hankkeiden aikatauluista on saatavissa tietoa. Sidosryhmiä kuullaan valmistelussa. Asianajajaliiton tärkeä tehtävä on osallistua oikeuselämän kehittämiseen. Asianajajilla on työtehtäviensä kautta näkemystä sekä yksityishenkilöiden että yritysten oikeudellisista ongelmista. Tätä tietotaitoa käytetään enenevässä määrin lainsäädäntöhankkeiden valmistelussa ja seurannassa. Asianajajaliitto on säännöllisesti edustettuna eri työryhmissä ja asianajajien näkemyksiä kuullaan eduskunnassa ja eri viranomaisissa. Lainsäädäntövalmistelun yhteydessä on havaittavissa selkeä halu kuulla alan asiantuntijoita.

Asianajajaliiton uudet valmisteluvaliokunnat valittiin viime kesänä. Samassa yhteydessä erillinen oikeuspoliittinen valiokunta lakkautettiin ja hallitus päätti varata jokaiseen kokoukseensa aikaa oikeuspoliittiseen keskusteluun. Liiton oikeuspoliittista työtä tukee kaksikymmentä eri oikeudenaloihin erikoistuneiden asianajajien muodostamaa asiantuntijaryhmää. Kunkin ryhmän jäsenet toimivat aktiivisesti sekä lainsäädäntö- että sidosryhmäyhteistyössä. Asianajajaliitto pyrkii myös omaaloitteisesti kiinnittämään huomiota käytännön toiminnan kautta havaittuihin ongelmiin esittäen muutoksia lainsäädäntöön. Kokemuksemme kautta meillä asianajajilla on merkittävä rooli oikeuspolitiikassa.

Riitta Leppiniemi